

*О.М. Котикова, докт. пед. наук, професор
І.Б. Савельчук, докт. пед. наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)*

Мобілізація партнерства між академічною й професійною спільнотою фахівців соціальної сфери та авіаційної промисловості для забезпечення культури безпеки в авіації

Мобілізація партнерства є важливою проблемою, з якою стикаються підприємства авіаційної галузі для забезпечення культури безпеки авіації, і з якою стикаються університети, що здійснюють підготовку соціальних працівників. У перспективі це стає важливим моментом для організації й функціонування соціальних служб на підприємствах авіаційної галузі, які мають сприяти розвитку культури безпеки авіації шляхом реалізації методів соціальної роботи й освіти серед працівників цих підприємств.

Відповідно до сучасних викликів, які постали перед українським суспільством соціальна робота стає каталізатором соціальних змін і розвитку всіх сфер життєдіяльності населення. Орієнтирами для соціальної роботи виступають напрями досягнення 17 цілей сталого розвитку в Україні, виконання яких мобілізує партнерство між академічною й професійною спільнотою фахівців соціальної сфери та працівників техногенно-небезпечних підприємств й організацій, зокрема авіаційної галузі.

Професія соціального працівника дозволяє ефективно вирішувати соціальні проблеми, особливі ті з них, що пов'язані з проблемами сучасного суспільства. Робота фахівців соціальної сфери на авіаційних підприємствах й організаціях з використанням методів соціальної роботи та навчання набуває особливого значення для поєднання зусиль університетів й науково-дослідних установ щодо подолання значного впливу на авіаційну галузь потенційних небезпек. Для працюючих громадян в авіаційній галузі характерним є те, що вони мають високі психологічні навантаження, професійні ризики, потенційні небезпеки та напруженість у взаємодії через складність соціотехнічних систем. Саме тому існує об'єктивна потреба в організації й функціонуванні соціальних служб на підприємствах цієї галузі. Це має призвести не тільки до підвищення ефективності соціального управління та соціальної компетентності керівників усіх рівнів, створення умов для розвитку їх соціальної активності, професійних якостей та прояву ініціативи, але й сприяти удосконаленню загальної системи стратегічного управління безпекою на підприємствах й організаціях авіаційної галузі.

Вирішення комплексних завдань забезпечення безпеки авіації, на думку сучасних дослідників Д.О. Бугайка та Ю.М. Харазішвілі (1) є важливим для реалізації «концепції загальної національної безпеки, системи забезпечення особистої безпеки, безпеки суспільства та безпеки на транспорті від зовнішніх та внутрішніх загроз» (1, с.173).

Дієвим для забезпечення безпеки авіації стає не тільки посилення економічної й технологічної її складової (планування економічного розвитку

авіації, авіаційна інфраструктура, економічна безпека, авіаційна безпека (1, с. 168)) та екологічної її складової (протидія змінам клімату та її наслідкам, негативному впливу авіаційного шуму на навколишнє природне середовище, шкідливому впливу викидів речовин, що забруднюють ґрунти та води, удосконалення екологічних технологій та експлуатації, упровадження для екологічної та техногенної безпеки альтернативного авіаційного палива (1, с.168)), але й особливе посилення саме соціальної складової авіаційної безпеки.

Щодо соціального виміру на шляху забезпечення безпеки авіації пріоритетним у контексті реалізації Цілей сталого розвитку суспільства вважається (1, с.173):

- якісна освіта та можливості професійної підготовки;
- надання основних соціальних послуг;
- здоров'я та гуманітарна допомога;
- підвищення якості життя.

Зрозуміло, що успішна реалізація цих завдань неможлива без дотримання безпечної партнерської взаємодії академічної й професійної спільноти фахівців соціальної сфери та авіаційної галузі.

Необхідність партнерської взаємодії спостерігається як світова тенденція, що обумовлена реалізацією партнерства заради Глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР) через прояв ініціатив та об'єднання власних ресурсів і знань для розв'язання складних соціальних проблем та впровадження нових й оптимальних рішень покращення стандартів у конкретній галузі (2, с.74).

Для створення стійкої безпечної партнерської взаємодії пріоритетним напрямом має виступити діяльність «...закладів авіаційної безпеки та безпеки у сфері стандартів, практик, технологій, а також впровадження у закладах вищої освіти та науково-дослідних установах та подальша успішна реалізація освітніх програм з підготовки фахівців для авіаційної галузі та споріднених галузей» (3).

Наразі не має чіткого розуміння щодо того чи повинні освітньо-професійні програми (ОПП) для здобувачів другого рівня вищої освіти - магістрів з соціальної роботи ґрунтуватися на дослідженнях й досвіді практичної діяльності державних й приватних авіаційних підприємств, громадських та недержавних організацій в галузі.

Проте, застосування інструменту мобілізації партнерства академічних шкіл соціальної роботи та фахівців авіаційних підприємств, по-перше, дозволить наповнити навчальні дисципліни із соціальної роботи новим змістом для студентів, а по-друге, включити теоретичні знання з соціальної роботи на користь практики навчання працюючих громадян на підприємствах й організаціях авіаційної галузі. Це, у свою чергу, актуалізує дослідників теорії та практики соціальної роботи до участі в діяльності соціальних служб на підприємствах авіаційної галузі щодо внесення позитивних змін у формування культури безпеки авіації через соціальну освіту працюючих громадян, дослідження та спільні дії з місцевими, регіональними та міжнародними партнерами.

Просування ініціатив з формування культури безпеки в авіації потребує позитивного й перспективного способу поширення механізмів щодо створення

певної спільної інфраструктури на засадах безпечної партнерської взаємодії закладів освітньої та соціальної сфери, державних установ й органів самоврядування, бізнес-структур, недержавних громадських й благодійних організацій. Поширення досвіду діяльності соціальних служб, відділів або лабораторій соціальної роботи в структурі соціального управління підприємств авіаційної галузі може надати розуміння та принципи, якими можна буде керуватися задля мобілізації партнерства на місцевих, регіональних і міжнародних рівнях.

Така співпраця у контексті сталого розвитку щодо забезпечення безпеки суспільства в цілому та дотримання авіаційної безпеки, на нашу думку, має ґрунтуватися на «трансформуючій моделі соціальної роботи на підприємствах», оскільки її реалізація може відігравати важливу роль у кількох сферах завдяки поєднанню її основних напрямів:

- 1) соціальне партнерство;
- 2) проактивне лідерство;
- 3) розбудова інноваційного потенціалу;
- 4) соціальна відповідальність.

Саме тому, у центрі уваги підготовки соціальних працівників, що здійснюється в Національному авіаційному університеті має бути спільна робота з усіма партнерами – роботодавцями та іншими зацікавленими стейкхолдерами над удосконаленням змісту та науково-методичного забезпечення освітньо-професійних програм спеціальності «Соціальна робота» для здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти.

Це видається надзвичайно важливим через мінливість соціокультурних умов розвитку суспільства, виникнення соціальних інновацій та свідомо організованих нововведень до практики соціальної роботи, що безперечно потребує наявних ресурсів професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до забезпечення їх успішної діяльності на підприємствах авіаційної галузі.

Список літератури

1. Бугайко Д. О., Харазішвілі Ю. М. (2020). Теоретичні основи стратегічного управління безпекою авіаційної галузі в контексті забезпечення сталого розвитку національної економіки. Вісник економічної науки України. – 2020. – 1 (38), С. 166–175. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).166-175](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).166-175)

2. Савельчук І.Б., Сейко Н.А., Андрійчук Н.М. Вплив соціального партнерства на інноваційний розвиток освітнього середовища університету: модель Quadruple Helix. Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту педагогіки НАПН України. – 2020. – Випуск 29 (2). – С.72-81. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-72-81>

3. Isaienko V., Bugayko D., Kharchenko V., Paweska M., Challenges of International Science and Education in the Field of Aviation Transport Safety, Logistics and Transport. – 2018. – 38 (2). – PP. 23-32.